

JOAN F. MIRA

*“Els reis anglesos,
Lancaster,
York o Tudor,
han estat
metòdicament
decapitats,
tancats a la Torre
de Londres,
i combatuts
per pretendents
diversos o pel seu
propi parlament.
Però no passà res,
el país era ric,
els reis també,
els nobles igualment,
i els palaus
i els castells
s’han mantingut com
a mostra d’un poder
sòlid i ben finançat.
Aquesta és la qüestió:
que ells eren rics
i nosaltres pobres”*

Windsor i els pobres

Algun rei William o Guillaume, normand, és a dir francès, hi va construir la primera torre allà pels anys de 1080, poc després de la conquesta. Aixecà un turonet artificial a la vora del Tàmesi, hi va fer la torre com a guàrdia i defensa, i el castell a poc a poc es va anar estenent i ampliant, amb més torres, muralles, patis, palaus i dependències per al personal. El visitant, com vaig fer jo pocs dies abans de Nadal (passava, com qui diu, per allà, convidat a Eton per l’Anglo Catalan Society), es queda mirant la baluerna immensa, il·luminada de nit o a la llum grisa d’un dia ennuvolat, i no se’n sap avenir. Com és possible una cosa tan gran, tan enorme, un castell com aquest que cobreix més de cinc hectàrees, el més gran castell habitat de tot Europa o potser de tot el món, com és possible? El visitant ve d’un país de castells modestíssims, la major part ja pura ruïna, castellet a penes si els comparem amb els castells d’altres països, inclosos els grans castells de Castella. I si el castell, com és el cas de Windsor, és alhora un palau amb finestres innombrables, si a més de muralles i torres, defenses poderoses, té sales barroques, salons decorats bellament, col·leccions de pintura, apartaments reials plens d’obres d’art, i tot això i més coses amb dimensions i abundància difícils d’imaginar per qui no ho veu, aleshores la comparació esdevé trista i odiosa. Els reis que ací han viscut segles i segles eren reis rics, i la reina que ara regna encara ho és: els voltants del castell són un parc molt extens, d’arbres i prats i també de masies i granges i terres llaurades, els beneficis de les quals van a la bossa reial, com hi han anat perpètuament. Els reis d’allà han estat especialment afortunats, o intel·ligents, o ben aconsellats: ací mateix, en un prat bellíssim, prop del riu, es va firmar la *Bill of Rights*, l’acord pel qual el rei concedia als seus nobles drets i lleis, la monarquia deixava de ser arbitrària, i d’ací vingué tot allò que els anglesos afirmen que han aportat a la història: les llibertats, el parlament i finalment alguna cosa equivalent a democràcia. Sense tocar els castells reials, ni les finques, les terres, els boscos i els prats. Ni els palaus de dinasties successives, ni altres palaus i castells incomptables dels nobles, ni els *manors* dels cavallers: sense tocar cap cosa ni cap casa de prínceps, ducs, marquesos, comtes o barons. I a fe que els palaus i les cases devien fer goig pensant en un bon saqueig, o pensant en confiscacions, expropiacions o “desamortitzacions” que en altres terres han destruït molt a canvi de no res. També és cert que aquesta illa no ha estat víctima de guerres en molts segles, ni d’invasions ni d’exèrcits destructors, ni de revolucions sense seny: ací, fins i tot la revolució de Cromwell, tan profunda, va ser ben assenyada. I en tot cas, la diferència més gran, per al visitant que ve d’aquestes parts de l’Europa del sud, és que ells han estat sempre rics i nosaltres sempre pobres.

Els reis anglesos, Lancaster, York o Tudor, han estat metòdicament decapitats, tancats a la Torre de Londres, i combatuts per pretendents diversos o pel seu propi parlament. Però no passà res, el país era ric, els reis també, els nobles igualment, i els palaus i els castells s’han mantingut com a mostra d’un poder sòlid i ben finançat. Aquesta és la qüestió: que ells eren rics i nosaltres pobres. Eren pobres els nostres reis, que sovint no tenien prou diners a la bossa ni per menjar dignament, molt menys per donar de menjar al seu seguici, i de cap manera per edificar-se castells importants o palaus sumptuosos. Ni els reis, ni els grans nobles, ni la resta dels senyors de la terra. Res comparable als castells i palaus dels reis i dels grans senyors d’Àustria i Hongria, Alemanya, França o Suècia. O de Castella o de Portugal. A Barcelona, el palau reial —fins i tot ara, refet— és una construcció tan modesta que qualsevol marquès o mercader, baró o banquer, de qualsevol ciutat rica d’Europa, consideraria indigne de ser el seu domicili. A València, el palau del monarca era poca cosa més que una vella casa de camp del temps dels moros. I així han anat i són les coses, i més val saber que hem estat sempre pobres. Més val saber-ho, perquè es nota molt.